

Divi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impressionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum plus quam seipsum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Vtrum homo debeat ex charitate plus
Deum diligere, quam seipsum.

QVAEST. XXVI.

do hoc ex alia causa, auferit ut illam conclusio[n]is, felicet ea prioritate, & causitate. Et intendit, quod major similitudo ceteris paribus, est ro[ti] maioris amoris. Hic autem ea era non sunt paria: sed similitudo ad Deum est & prior, & causa similitudinis ad proximum. Et hec prioritas causalitatis, ratione similitudinis non maior, sed maiori ac priori vinculo inexistentis, homo tenetur magis Deum, quam proximum diligere.

*Lib. i. ex ca.
22. & 27. Eli
titus, 10. 3.*

lectionis, secundum illud Ecc. 13. O mne animal diligit simile sibi: sed maior est similitudo hominis ad proximum suum, q[ui] ad Deum. ergo homo ex charitate magis diligit proximum, quam Deum.

¶ 3 Præt. Illud quod in proximo charitas diligit, Deus est, ut patet per * Augustin. i. de doct. Christi. sed Deus non est maior in seipso, quam in proximo. ergo non est magis diligendus in seipso, quam in proximo. ergo non debet magis diligere Deus, quam proximus.

SED CONTRA. Illud magis est diligendum, propter quod aliqua odio sunt habenda: sed proximi sunt odio habendi propter Deum, si scilicet a Deo abducunt, secundum illud Luc. 14. Si quis venit ad me, & non odit patrem, & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & forores, non potest meus esse discipulus. ergo Deus est magis ex charitate diligendus, quam proximus.

R E S P O N D E O. Dicendum, quod vnaquaque amicitia recipit principaliter id, in quo principaliter inuenitur illud bonum, super cuius communicatione fundatur. Sicut amicitia politica principaliter respicit principem ciuitatis, a quo totum bonum ciuitatis dependet: vnde & ei maxime debetur fides, & obedientia a ciuitibus. Amicitia autem charitatis fundatur super communicatione beatitudinis, quae consistit in Deo essentialiter, sicut in primo principio, a quo deriuatur in omnes, qui sunt beatitudinis capaces. Et ideo principaliter maxime Deus est ex charitate diligendus. Ipse enim diligitur sicut beatitudinis causa: proximus autem sicut beatitudinem ab eo simili nobiscum participans.

A D PRIMVM ergo dicendum, quod dupliciter est aliquid causa dilectionis. Vno modo sicut id, quod est ratio diligendi. Et hoc modo bonum est causa diligendi, quia vnumquodque diligunt, in quantum habet rationem boni. Alio modo, quia est via quedam ad acquirendum dilectionem. Et hoc modo visio est causa dilectionis, non quidem ira, quod ea ratione sit aliquid diligibile, quia est visibile: sed quia per visionem perducimur ad dilectionem. ergo non oportet, quod illud quod est magis visibile, sit magis diligibile, sed quod prius occurrat nobis ad diligendum. Et hoc modo argumentatur Apostolus. Proximus enim quia est nobis visibilis, primò occurrit nobis diligendus. Ex his enim quæ nouit animus, dicit ignota amare, vt * Greg. dicit in quadam homi. Vnde si aliquis proximum non diligit, argui potest, quod nec Deum diligit, non propter hoc, quod proximus sit magis diligendus, sed quia prius diligendus occurrit: Deus autem est magis diligibilis propter maiorem bonitatem.

A D SECUNDVM dicendum, quod similitudo, quæ habemus ad Deum, est prior, & ea similitudinis, quæ habemus ad proximum. Ex hoc enim quod participamus a Deo id, quod ab ipso etiā proximus habet, similes proximo efficiuntur. Et ideo ratione similitudinis magis debemus Deum, quam proximum diligere.

A D TERTIVM dicendum, quod Deus secundum substantiam suam consideratus in quocumque sit, aequalis est, quia non minuitur per hoc, quod est in aliquo: sed tamen non aequaliter habet proximus bonitatem Dei sicut habet ipsam Deus. Nam Deus habet ipsam essentialiter, proximus autem participat.

A D TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod homo non debet ex charitate plus Deum diligere, quam seipsum. Philotheus in 9. Ethicor. quod amicabilis, quæ sunt ad alterum, veniunt ex amicabilibus, q[ui] sunt ad seipsum: sed causa est potius factum, ergo maior est amicitia hominis ad seipsum, quam ad quæcumque alium. ergo magis se debet diligere, quam Deum.

¶ 2 Præt. Vnumquodque diligetur in quantum est proprium bonum: sed id quod est ratio diligendi, magis diligunt quamid, quod propter hanc rationem diligunt, sicut principia quæ sunt ratio cognoscendi, magis cognoscuntur. ergo homo diligenter magis seipsum, quam quodcumque aliquid bonum dilectum: non ergo magis diligenter Deum, quam seipsum.

¶ 3 Præt. Quantum aliquis diligenter Deum, tantum diligenter fruico, sed quantum aliquis diligenter fruico Deo, tantum diligenter seipsum, quia hoc est sumnum bonum, quod aliquis sibi velle potest. ergo homo non plus debet ex charitate Deum diligere, quam seipsum.

SED CONTRA est, quod * Augustinus dicit in i. de doct. Christi. Si seipsum non propter te debes diligere, sed propter ipsum, vbi dilectionis tua rectissimum finis est, non succensat aliquis alius homo, si & ipsum propter Deum diligas: sed propter quod vnumquodque, illud magis. ergo magis debet homo diligere Deum, quam seipsum.

R E S P O N S I O. Dicendum, quod a Deo duplex bonum accipere possumus, scilicet bonum naturæ, & bonum gratiae. Super communicationem bonorum naturalium nobis a Deo facta fundatur amor naturalis, quo non solum homo in se integratæ naturæ sup omnia dilit Deum, & plus quam seipsum, sed etiam qualibet creatura suo modo, id est, vel intellectuali, vel rationali, vel animali, vel fletenaturali amore, sicut lapides, & alia quæ cognitione carent: quia vna quæque pars naturaliter plus amat communem bonum rotius, quam particulare bonum proprium, quod manifestat ex opere. Quælibet pars habet inclinationem principalem ad actionem cōmunitatitatem. Apparet etiā hoc in politi-

D. 105.

D. 424.

*Homil. 51.
Euangel. in
princip.*

co. Eligit enim sibi ipsi optimum secundum rationem.
Ad evidenter huius aduentum est, quod in litera author fert lignum nouum pro illa confluence. I. Pars amat magis bonum totius, quam proprium. Et est, quod vnaque pars haber principalem inclinationem ad actionem communem utilitari to-

tus. Experitur si-

quidem in partibus officiis corporis, quod precipua cu-
sibus, pars actio-
est ad communem to-
tum bonum: ut parer
de actione manus, pedis, oculi, cordis,
regni, dentis, &c.
Sic ergo ita est in par-
tibus naturalibus co-
probatur, cum partes politicae sint sic di-
sponit, sicut si esset
a natura, eo quod ars
que ratione perfici-
tur, imitatur naturam,
consequens est, ut
virtutes politicae in-
clinentur cum principali-
bus ad actiones
comunes pro bono
totius ac per hoc co-
provenient, quod magis
naturae, quam in-
clinationis cuius ad
amandum commune
bonum, quam pro-
primum.

Ad PRIMVM ergo dicendum,
q. Philosophus loquitur de ami-
cibilibus, quae sunt ad alterum, in
quo bonum, quod est obiectum
amicitiae, inuenit secundum ali-
quem particularem modum: nō
autem de amicibilibus, quae sunt
ad alterum, in quo bonum pre-
dictum inuenitur secundum ra-
tionem totius.

Ad SECUNDVM dicendum, q.
bonum totius diligit quidem pars
secundum quod est sibi conueniens, non autem ita, quod bonum
totius ad se referat, sed potius ita,
q. scipiam resert in bonum totius.

Ad TERTIVM dicendum, q.
hoc quod aliquis uelit frui Deo
pertinet ad amorem, quo Deus
amat amorem concupiscentiae.
Magis autem amamus Deum amo-
re amicitiae, quam amore concu-
piscentiae; qui maius est in se bo-
num Dei, quam participare pos-
sumus fruendo ipso. Et ideo sim-
pliciter homo magis diligit Deum
ex charitate, quam scipium.

ARTICVLVS III.

Vtrum homo ex charitate magis debeat diligere scipium, quam proximum?

Ad QVARTVM sic procedi-
tur. Videlur, quod homo
ex charitate non magis debeat di-

ligerere scipium, quam proximum.
Ad obiectum autem secundo loco
allatum dicunt, quod
ex comparatio secun-
dum bona eiusdem rationis, proportionaliter tamen totius, &
pars semata. Sed illud bonum, in quo fit comparatio, non est
bonum honestum, ut argumentum affutum, sed est bonum uile,
uel delectabile. In hoc enim genere communitas est totum, &
cuius pars: ita quod intendit author, quod quia virtus politica
inclinet in aliquid diffidit rectum exteriorum, uel utra corporalis pro falso reprobatur in rebus, uel in personis, signum
calorem, quod pars plus diligit totum, quam scipium. Et quod
sit intentio authoris, pars ex prima parte quell. 60. articulam.
Vit pof exemplum de parte naturali, subiungit de parte ciuitatis,
quod est virtus cuius, ut se exponat mortis periculum pro reipu-
blica confirmatione. Et si homo efficit naturalis pars huius ciuitatis,
hac inclinatio efficit ei naturalis. Hoc ille. Vnde habes, q.
si homo efficit naturalis pars huius ciuitatis, naturaliter expone-
re se morti, ut totum, quod est ciuitas, inueniet sicut manus ex-

A ponitur naturaliter pro esse totius hominis. Constat autem, quod
sicut est manus, & totius hominis, eiusdem sunt rationis propor-
tionaliter, ita est ciuitas & ciuitatis. Et confirmatur manifeste sic
esse, quia non sit hic comparatio inter bonum uile, & hon-
estum, sicut cum quis moritur pro amico: sed tota uis rationis pen-

det ex comparatione
partis ad totum, quia
pars secundum id
quod est, totus est,
vt ibidem patet. Ex * art. 1. & 2.
ratio ergo, qua pars
est, etiam quilibet, de-
bet totus ciuitatis
bonum temporali
proprio temporali
bono praponeat:
non autem bonum
proprium aliquius ci-
uitatis tenetur suo pa-
ponere. Et hoc hic
dicendum. Vnde
extra propositi sunt
que pro amico agen-
da sunt. Verificatur
tamen in proposto,
quod ciuitas utam
ciuitatis, vita pro-
priae anteponens, fi-
bisq. optimam eli-
git secundum ratio-
nem, & scipium ma-
xime amat, secundum
uirtutem excellenter
operans.

¶ 2 Prat. Detrimentum ipsius,
quem magis diligimus, magis ui-
tam: sed homo ex charitate su-
stinet detrimentum pro proximo,
secundum illud Proverb. 12. Qui
neglit damnum propter ami-
cum, iustus est. ergo homo debet
ex charitate magis alium dilige-
re, quam scipium.

¶ 3 Prat. 1. ad Cor. 13. dicitur, q.

charitas non querit que sua sunt:

sed illud maxime amamus, cuius

bonum maxime querimus. ergo

per charitatem aliquis nos amat

scipium magis, quam proximam.

C SED CONTRA est, quod dici-
Leui. 19. & Matth. 22. Diliges pro-
ximum tuum sicut te ipsum. Ex
quo uidetur, q. dilectio hominis
ad scipium, est sicut exemplar di-
lectionis, quae habetur ad alterum:
sed exemplar potius est, quam
exemplarium, ergo homo ex cha-
ritate magis debet diligere scipium,
quam proximum.

R SPON. Dicendum, quod
in homine duo sunt, scilicet natu-
ra spiritualis, & natura corporalis. Per hoc autem homo dicitur
diligere scipium, quod diligit se
secundum naturam spiritualem,
vt supra dictum est. Et secun-
dum hoc debet homo magis se
diligere post Deum, quam quem
cunque alium. & hoc patet ex ip-
sa ratione diligendi. Nam sicut su-
pra dictum est, Deus diligitur,
ut principium boni, super quo sun-
datur dilectio charitatis. Homo
autem scipium diligit ex charitate se-
cundum rationem, qua est parti-
cipes predicatorum boni. Proximus autem
diligitur secundum rationem so-

D D hoc loco quam bene dictum superius sit contra Durandi phanta-
stiam, quod Deus secundum scipium est proprium bonum cuius-
que creature, & specialiter intellectualis.

*Super Questionis vigesimasexta Arti-
culum quartum.*

I N articulo quarto nota, quod hinc elicere potes, non esse de
mente authoris, quod homo amet magis commune bonum
creatum, quam scipium secundum spirituale bonum. Sed ipse
met in bonis spirituibus tenet primum locum amabilis post
Deum, pro quo non potest quis peccare. Pro beatitudine au-
tem, & virtute cuiusque communitatis, nemo debet peccando
sibi nocere.

¶ Super